

Brüsszel, 2019.2.28.
COM(2019) 113 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK
a munkaerőköltség-indexről szóló 450/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet
végrehajtásáról

1. BEVEZETÉS

A munkaerőköltség-indexről szóló, 2003. február 27-i 450/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet¹ közös keretet határoz meg az összehasonlítható munkaerőköltség-indexek tagállamok általi előállítására és a Bizottságnak történő továbbítása céljára.

A munkaerőköltség-index a munkáltatók által viselt óránkénti teljes munkaerőköltségben bekövetkező negyedéves változásokat méri, ezzel lehetővé teszi a munkaerőből mint termelési tényezőtől eredő költségnyomás alakulásának figyelemmel kísérését. Azon eurómutatók közé tartozik, amelyek az euróövezeten belüli gazdasági fejleményekről nyújtanak tájékoztatást. A Bizottság (Eurostat) negyedévenként sajtóközleményt tesz közzé honlapján a munkaórára vetített munkaerőköltség-indexről², amely a gazdasági tevékenységek és a munkaerőköltség összetevői (bérköltségek és nem bérjellegű munkaerőköltségek) szerinti bontásban tartalmaz teljes adatsort. A honlap emellett ismerteti a negyedéves és az éves munkaerőköltség-növekedési rátákat is.

A 450/2003/EK rendelet 13. cikke előírja, hogy a Bizottság két évente nyújtson be jelentést az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz. Mivel az előző jelentésekben a visszamenőleges adatsorokat elemeztük, a mostani jelentés az azt követően kapott munkaerőköltségindex-adatok minőségére összpontosít. A 2016 harmadik negyedétől 2018 első negyedévéig tartó időszak referencia-negyedéveire vonatkozóan a Bizottságnak szolgáltatott munkaerőköltségindex-adatokat vizsgálja.

A Bizottság 2003 júliusában elfogadott 1216/2003/EK rendelete³ részletesebben meghatározza a munkaerőköltség-indexek továbbítására vonatkozó, tagállamok által követendő eljárásokat, az elvégzendő naptár szerinti és szezonális kiigazításokat, valamint a nemzeti minőségjelentések tartalmát.

A Bizottság 2007 márciusában elfogadta a 224/2007/EK rendeletet⁴, amely módosította az 1216/2003/EK rendeletet, és kiterjesztette a munkaerőköltség-index hatályát a NACE Rev.1. L, M, N és O nemzetgazdasági ágában meghatározott gazdasági tevékenységekre. E

¹ HL L 69., 2003.3.13., 1. o.

² A negyedévenkénti sajtóközleményeket a kibocsátási jegyzékben meghatározott időpontokban teszik közzé; mindkettő megtalálható az Eurostat honlapján (angolul, franciául és németül): <http://ec.europa.eu/eurostat>

³ A Bizottság 1216/2003/EK rendelete (2003. július 7.) a munkaerőköltség-indexről szóló 450/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról (HL L 169., 2003.7.8., 37. o.).

⁴ A Bizottság 224/2007/EK rendelete (2007. március 1.) az 1216/2003/EK rendeletnek a munkaerőköltség-index által lefedett gazdasági tevékenységek tekintetében történő módosításáról (HL L 64., 2007.3.2., 23. o.).

nemzetgazdasági ágakba főként nem piaci szolgáltatások tartoznak, amelyek a piaci szolgáltatásokhoz képest eltérő dinamikával rendelkeznek.

A Bizottság 2007 augusztusában elfogadta a 973/2007/EK rendeletet⁵, amely meghatározott statisztikai területekre vonatkozó rendeleteket – köztük a munkaerőköltség-indexről szóló rendeletet – módosított, hogy a gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozásának NACE Rev. 2. rendszerét végrehajtsa.

Az 1216/2003/EK rendelet I. melléklete a következő kritériumokat rögzíti a munkaerőköltség-index minőségének értékelésére vonatkozóan: relevancia, pontosság, időbeli pontosság, hozzáférhetőség és áttekinthetőség, összehasonlíthatóság, koherencia és teljesség. A hozzáférhetőséget és a pontosságot, ahogy már az előző jelentésben⁶ is, kielégítőnek találtuk. Ebben a dokumentumban ezért a relevanciára, a teljességre, az időbeli pontosságra, a pontosságra, az összehasonlíthatóságra és a koherenciára összpontosítunk.

2. ÁLTALÁNOS HALADÁS A LEGUTÓBBI JELENTÉS ÓTA

A legutóbbi jelentés közzététele óta nem történt jogszabályi változás.

2.1. Továbbfejlesztett adatgyűjtési szabvány

A statisztikai adat- és metaadatcsere-szabvány (SDMX)⁷ szerinti adatszerkezetek új változatát a tagállamok bevonásával kipróbáltuk és bevezettük az adatelőállítás terén. Az SDMX nemzetközileg elfogadott kódlistákat használ, amelyek külön erre a célra létrehozott nyilvántartásban⁸ férhetők hozzá az interneten. Ezenkívül új, nem kötelező változókra, például a negyedéves munkaerőköltségre és a ledolgozott munkaórák negyedéves számára vonatkozó adatok gyűjtését is lehetővé teszi. Ugyanezeket az SDMX-adatszerkezeteket a munkaerőköltségindex-adatok Európai Központi Banknak (EKB) való továbbításában is bevezettük.

Az SDMX-szabványosításnak köszönhetően lehetőség nyílt új automatikus adatellenőrző eszköz (STRUVAL) bevezetésére is, amely a munkaerőköltségindex-adatok átvitelében észlelt informatikai problémákra figyelmezteti a tagállamokat.

⁵ A Bizottság 973/2007/EK rendelete (2007. augusztus 20.) a gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozásának NACE Rev. 2. rendszerét végrehajtó egyes meghatározott statisztikai területekre vonatkozó EK-rendeletek módosításáról (HL L 216., 2007.8.21., 10. o.).

⁶ COM(2017) 71.

⁷ <http://sdmx.org/> (angol nyelven).

⁸ <https://webgate.ec.europa.eu/sdmxregistry/> (angol nyelven).

Ezek a kezdeményezések hozzájárultak az adatelőállítási folyamat egyszerűsítéséhez és a téves kódolásból eredő hibák kockázatának csökkentéséhez.

2.2. Az informatikai programok átalakítása

A munkaerőköltségindex-adatok ellenőrzésére, összesítésére és terjesztésére használt programok teljes átalakításon estek át, ezáltal pedig lehetővé vált:

- a belső kódlisták SDMX-szabványokhoz igazítása,
- az összeg és az összetevők közötti következetesség biztosítása: a munkabéreköltségekre és a nem bérjellegű munkaerőköltségekre vonatkozó láncindexeket először felbontják, majd összesítik, végül az összegeket visszakapcsolják a referenciaévhez (közvetett összesítés),
- az európai aggregátumok listájának naprakésszé tétele, valamint
- új mutatók terjesztése.

2.3. Az óránkénti munkaerőköltségek szintje

A Bizottság (Eurostat) évente közzéteszi a munkaórára vetített munkaerőköltségek éves becsléseit a NACE Rev. 2. szerinti bontásban. Az első kiadás 2016 áprilisában jelent meg. A munkaerőköltségek szintjén és a munkaerőköltség-indexek tendenciáin alapuló becslések három hónappal a referencia-időszak vége után készülnek. A lefedettség az L nemzetgazdasági ág (ingatlanügyletek) kivételével a NACE Rev. 2. szerinti összes nemzetgazdasági ágat tartalmazza. Az új SDMX-adatszerkezetekkel e szabvány szerint gyűjthetik a munkaerőköltség-szintre vonatkozó éves adatokat azok a tagállamok, amelyek úgy döntöttek, hogy az Eurostat becslései helyett nemzeti adataikat továbbítják.

3. ADATMINŐSÉG

3.1. Relevancia

A „munkaórára vetített munkaerőköltség változása” mutató a rövid és középtávú gazdasági fejlemények elemzéséhez fontos. A Bizottság és az EKB a munkaerőpiac fejleményeinek betudható esetleges inflációs nyomás értékeléséhez használja ezt az indexet, amely megmutatja a munkaerőköltségek rövidtávú alakulását. Az indexet röviddel az adatok beérkezését követően ki kell számítani minden egyes tagállamra, a teljes Európai Unióra (EU) és az euróövezetre vonatkozóan. A munkaerőköltség-index a bértárgyalásokban részt vevő

szociális partnerek számára is fontos, a Bizottság pedig a munkaerőköltségek rövid távú alakulásának figyelemmel kísérésére is használja. Az európai gazdasági főmutatók⁹ egyike.

A felhasználók részéről folyamatos igény mutatkozik nemcsak a munkaerőköltség munkaerőköltség-indexszel mért negyedéves százalékos változására vonatkozó információk, de egyre inkább az abszolút értékben kifejezett munkaerőköltségekre (euró/óra) vonatkozó adatok iránt is. Az Eurostat minden év áprilisában közzéteszi az óránkénti munkaerőköltségekre vonatkozó becsléseit a NACE Rev. 2. szerinti bontásban, euróban és nemzeti pénznemben egyaránt. Ezenkívül immár az óránkénti munkaerőköltségek szintjének éves növekedési rátájára és a nem bérjellegű munkaerőköltségek összes munkaerőköltségen belüli hányadára vonatkozó adatokat¹⁰ is terjeszt.

A Bizottság kedvező visszajelzéseket kapott e becslések közzétételét illetően, és az éves munkaerőköltségeket továbbra is a NACE Rev. 2. szerinti bontásban fogja megadni.

3.2. Teljesség

Általánosságban elmondható, hogy tovább javult a munkaerőköltség-index hozzáférhetősége és minősége. Az Eurostat az összes tagállamtól naptár szerint kiigazított adatokat, illetve naptár szerint és szezonálisan kiigazított adatokat kapott. Dánia és Svédország kivételével (részükre a Bizottság eltérést engedélyezett¹¹) minden tagállam küldött szezonális kiigazítás nélküli adatokat is.

Ami az Európai Gazdasági Térség (EGT) államait¹² illeti, Izland munkaerőköltségindex-adatokat a referencia-időszak két negyedévére (2017 második és 2018 első negyedévére), munkaerőköltség-súlyozási adatokat pedig 2017-re vonatkozóan küldött, míg Norvégia mind a hét érintett negyedévre vonatkozóan szolgáltatott adatokat.

Svájc azon döntéséről tájékoztatta a Bizottságot (az Eurostatot), hogy nem gyűjt negyedéves munkaerőköltségindex-adatokat.

A szezonálisan kiigazított adatok nagyobb fokú teljessége ellenére az adatminőség és a felhasználói szükségletek körültekintő elemzését követően az Eurostat úgy határozott, hogy

⁹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, „Az euróövezet statisztikáira és mutatóira vonatkozó jobb módszerek felé” (COM(2002) 661).

¹⁰ Lásd az *lc_lci_lev* adatsort az Eurobase adatbázisban (angolul, franciául és németül hozzáférhető): <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

¹¹ Az 1216/2003/EK rendelet értelmében Dánia, Franciaország, Németország és Svédország nem köteles szezonális kiigazítás nélküli adatokat szolgáltatni.

¹² A 450/2003/EK rendelet Liechtenstein tekintetében nem alkalmazandó.

továbbra is a naptár szerint kiigazított adatokat teszi közzé főindexként. Az összes adat – ideértve a szezonálisan kiigazított becsléseket is – hozzáférhető az Eurostat-adatbázis megfelelő oldalán, így az áttekinthetőség és a más árstatisztikákkal (például a harmonizált fogyasztói árindexszel)¹³ való koherencia biztosított.

Minden tagállam benyújtott nemzeti minőségjelentést 2016-ra vonatkozóan. Ezeket a jelentéseket ellenőrzés után nyilvánosan hozzáférhetővé tettük az Eurostat honlapján¹⁴.

3.3. Időbeli pontosság

A tagállamok által a Bizottság felé teljesített adatszolgáltatás időbeli pontossága javult a legutóbbi jelentés óta, ugyanis Görögország időben, míg Horvátország legfeljebb 1 napos késéssel szolgáltatott adatokat a teljes referencia-időszak során.

Norvégia időben közölt munkaerőköltségindex-adatokat, ahogy Izland is (a két említett negyedévre vonatkozóan).

3.4. Pontosság

A munkaerőköltség-index különféle változókból (például munkaerőköltségek és ledolgozott munkaórák) tevődik össze, amelyek több forrásból származhatnak. Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatokra bármikor sor kerülhet, és ezek befolyásolhatják az utolsó negyedévre, a több negyedévre, vagy akár a teljes évekre vonatkozó adatokat. A referenciaévre vonatkozó adatmódosítások esetén a teljes adatsort felül kell vizsgálni.

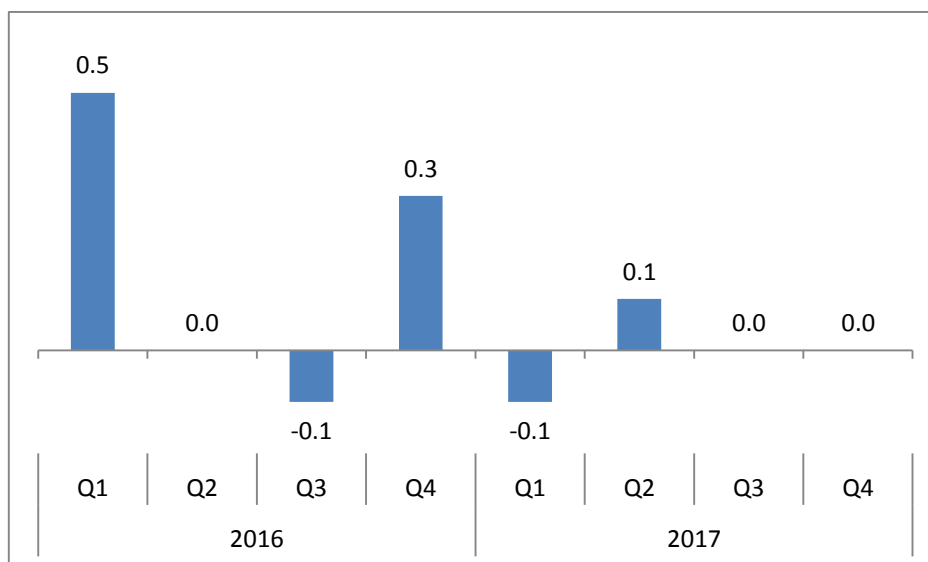
Az uniós főindex¹⁵ (éves növekedési ráta) felülvizsgálatának mértéke 2016 első negyedéve óta két alkalommal haladta meg a 0,2 százalékpontot, mindkét esetben felfelé irányuló módosítás történt (lásd az 1. ábrát). Ezt az Egyesült Királyságban a 2018. márciusi adatszolgáltatás során regisztrált jelentős mértékű felülvizsgálat okozta. Az Egyesült Királyság ekkor elkezdett több, a B–S nemzetgazdasági ágra vonatkozó aggregátumot érintő adatsort naptár szerint kiigazítani, ami jelentős módosításokkal járt. Csak két másik ország (Németország és Hollandia) rögzített számottevő kiigazításokat. Ezeket megfelelően dokumentálták.

¹³ <http://ec.europa.eu/eurostat> (angol nyelven).

¹⁴ http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/lci_esqrs.htm (angol nyelven).

¹⁵ 2013. második negyedévvél bezárólag EU-27, azóta EU-28.

1. ábra: A NACE Rev. 2. szerinti B–S nemzetgazdasági ágra vonatkozó 2018. első negyedévi adatok változása az először közzétett adatokhoz képest az EU-28 esetében (összesített adatok százalékpontos eltérése)

Az előző jelentés óta nem került sor jelentős felülvizsgálatra a Görögország által szolgáltatott munkaerőköltségindex-adatok tekintetében, ami annak köszönhető, hogy a görög statisztikai hivatal (ELSTAT) és a Bizottság (Eurostat) együttműködött az ország munkaerőköltségindex-számítási módszertanának javításában.

3.5. Összehasonlíthatóság

Az összehasonlíthatóságot a munkaerőköltség-indexről szóló jogszabályokban részletesen rögzített közös fogalom meghatározások és módszertan biztosítják. A tagállamok a nemzeti szinten rendelkezésre álló adatforrásokkal tesznek eleget az uniós előírásoknak. Többségük felméréseket végez, vagy a felméréseket és a közigazgatási adatokat együttesen alkalmazza, két tagállam viszont kizárólag közigazgatási forrásokra támaszkodik.

Időben összehasonlítható munkaerőköltségindex-adatok közzététele érdekében érdemes naptár és szezonális szerint korrigálni. A főindexeket a naptári hatások figyelembevételével kell kiigazítani, a szezonálisat pedig két egymást követő év azonos negyedévének összehasonlításával kell ellensúlyozni.

Az 1216/2003/EK rendelet 1. cikke értelmében a munkaerőköltségindex-adatokat szezonális kiigazítás nélküli, naptár szerint kiigazított, valamint naptár és szezonális szerint kiigazított formában kell közölni.

A 450/2003/EK rendelet nem rendelkezik arról, hogy a naptár szerinti és szezonális kiigazításokat a közvetlen vagy a közvetett módszer szerint kell-e elvégezni. A közvetett módszer estében az alapadatsort kell kiigazítani, majd ennek a kiigazított alapadatsornak a felhasználásával kell magasabb szintű aggregátumokat előállítani. A közvetlen kiigazítás keretében mindegyik adatsort – így a magasabb szintű aggregátumokat is – külön-külön kell kiigazítani.

Az Eurostat a munkaerőköltség-index esetében a közvetett módszert ajánlja, mivel ezáltal elkerülhetők az összes munkaerőköltség és annak összetevői közötti következetlenségek. A felhasználók könnyen felismerik az ilyen következetlenségeket és kételyeik merülhetnek fel a munkaerőköltség-index egészének minőségét illetően.

Az új informatikai programok (lásd a 2.2. szakaszt) használatával az Eurostat arra törekszik, hogy módszeresen észlelje az összegek és az összetevők közötti 0,1 százalékpontos vagy annál nagyobb következetlenségeket (kerekítés után), és ellenőrzési jelentés formájában értesítse az érintett országot. Ezután a munkabéreköltségek és a nem bérjellegű összetevők alapján újra ki kell számítani a teljes munkaerőköltség-indexet (közvetett módszer).

Az indexek így az összes tagállam esetében egységesen számíthatók ki, ezáltal jobban összehasonlíthatóak.

3.6. Koherencia a nemzeti számlák adataival

Az egyik továbbra is figyelmet érdemlő terület a munkaerőköltség-indexnek más munkaerőköltség-statisztikákkal és különösen a negyedéves nemzetiszámla-adatokkal való koherenciája.

Az éves minőségjelentésekben a tagállamoknak össze kell hasonlítaniuk a munkaerőköltség-index növekedési rátáit a nemzeti számlákban kimutatott, munkaóra-ra vetített munkavállalói jövedelem (az ESA 2010 szerinti¹⁶) növekedési rátáival. A két adat teljes egyezése nem várható el. Még ha közel megegyező munkaerőköltség-meghatározásokat is alkalmaznak az egyes tagállamok a két statisztikában, a statisztikai eljárások és források akkor is különbözőek

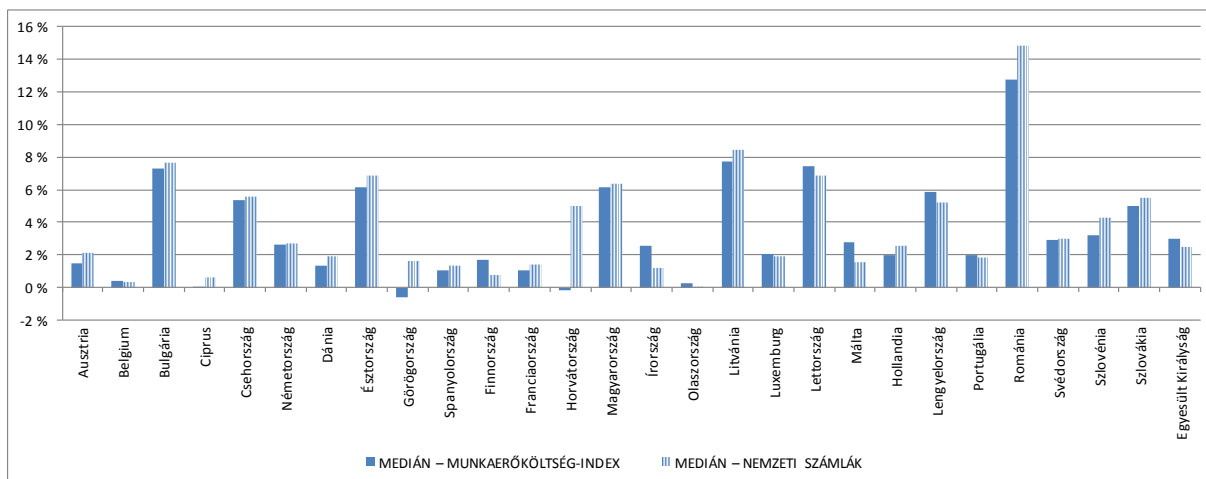
¹⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 549/2013/EU rendelete (2013. május 21.) az Európai Unió-beli nemzeti és regionális számlák európai rendszeréről (HL L 174., 2013.6.26., 1. o.).

lehetnek. Mindkét esetben nagyon nehéz adatokat gyűjteni a ledolgozott munkaórákról. A módszertani eltérések ellenére sok tanulsággal jár a két adatkészlet közötti eltérések mértékének elemzése. Minőségi kérdéseket vethet fel egyik vagy másik adatkészlet vonatkozásában, ha ezek az eltérések meghaladnak egy adott küszöbértéket.

Az Eurostat minőségellenőrzési gyakorlatot hajtott végre a NACE Rev. 2. szerinti B–S nemzetgazdasági ágak aggregátumaira vonatkozóan mindegyik tagállam esetében. Ehhez az összehasonlításhoz a kiigazítás nélküli munkaerőköltség-index adatokat vettük alapul, kivéve Dánia és Svédország esetében, amelyekre vonatkozóan nem álltak rendelkezésre naptár szerint kiigazított adatok. A munkaerőköltség-index éves medián növekedési rátáit tíz negyedév alapján összehasonlítottuk a munkaóra-ra vetített munkavállalói jövedelem növekedési rátáival. Az 1 százalékpontot meghaladó eltérés esetén indokoltnak találtuk a további elemzést. Ez Horvátország (5,1 százalékpont), Görögország (2,2 százalékpont), Románia (2,1 százalékpont), Írország (1,4 százalékpont), Málta (1,2 százalékpont) és Szlovénia (1,1 százalékpont) esetében fordult elő (lásd a 2. ábrát).

Az elemzés eredményeivel kapcsolatosan további intézkedések várhatók az érintett tagállamokkal együttesen, különös tekintettel a ledolgozott munkaórákra vonatkozóan.

2. ábra: *A munkaerőköltség-index és a munkaóra-ra vetített munkavállalói jövedelem (nemzeti számlák) éves medián növekedési rátájának összehasonlítása – referencia-időszak: 2015. negyedik negyedév – 2018. első negyedév**

* Belgium és Írország kivételével: 2015. negyedik negyedév – 2017. negyedik negyedév. 2018. első negyedévi nemzetiszámla-adatok a jelentés készítésének időpontjában nem álltak rendelkezésre.

A mediánon kívül összehasonlítottuk a munkaerőköltség-index és a nemzeti számlák adatsoraira vonatkozó éves növekedési ráta szórását is, amely a volatilitást mutatja. A munkaerőköltség-index adatsorainak szórása mindössze egy esetben haladta meg több mint 2 százalékkal a nemzeti számlák szórását: Svédországban az előbbi értéke 2,8%, az utóbbié pedig 0,6% volt. Svédország kivizsgálja ennek a különbségnek az okait, és tájékoztatja az Eurostatot a megállapításairól.

4. KÖVETKEZTETÉSEK

A tagállami munkaerőköltség-indexek és az uniós aggregátumok minősége összességében véve tovább javult a 2017-es legutóbbi jelentés óta, különösen a tagállami adatszolgáltatás időbeli pontosságát illetően, amely immár szinte semmilyen kívánnivalót nem hagy maga után.

A tagállami minőségjelentéseket az European Statistical System Metadata Handler (az európai statisztikai rendszer metaadat-kezelője) legújabb verziójával dolgoztuk fel, és valamennyi felhasználó számára hozzáférhetővé tettük.

Kiterjesztettük az SDMX-szabványok alkalmazását, és bevezettük az SDMX-formátum legutóbbi fejlesztéseit. Az informatikai programok teljes átalakításával lehetővé vált:

- ✓ az adatelőállítási láncolat megbízhatóbbá tétele,
- ✓ az összegek és az összetevők közötti következetesség tudatos biztosítása, valamint
- ✓ új mutatóknak, például éves növekedési rátáknak és a nem bérjellegű összetevők mértékének a kiszámítása.

A Bizottság (Eurostat) 2017-ben elkezdte közzétenni az óránkénti munkaerőköltségek éves becslését a NACE Rev. 2. nemzetgazdasági ágai szerinti bontásban, a munkaerőköltség-felmérések alapján megállapított szintek és a munkaerőköltség-indexben megfigyelt tendenciák alapján. Kedvező visszajelzések érkeztek a felhasználóktól, akiknek egy része a munkabérek Európán belüli alakulásának és annak a gazdasági konvergenciára gyakorolt hatásának figyelemmel kísérésére használta fel az adatokat.

A benyújtott adatokra és az egyéb nemzeti dokumentumokra, így a minőségjelentésekre támaszkodva a Bizottság továbbra is rendszeresen ellenőrzi majd a követelmények betartását és az adatminőséget. Amennyiben nem vagy csak csekély mértékben tapasztalható javulás, a Bizottság az illetékes nemzeti statisztikai hatóságokkal szorosan együttműködve további intézkedéseket tesz.